

Kultur

Lasse Åberg i selvkarantene!

Stockholm Lasse Åberg skal feire 80-årsdagen i hjemmekarantene. – Jeg er litt av en hypokonder, så jeg følger smitteverntiltakene, sier Lasse Åberg. Dermed blir det heller ingen feiring av hans egen 80-årsdag i morgen. Men svensk fjernsyn sender i morgen programmet *Lasse Åberg – en ångslig gosses memoarer*.

-SLUTT MED
DUGNADEN!

Caroline Enge og Maria T. Pettrém

Når kunstnere «gir bort» innhold på nett, kan det bli vanskeligere å få publikum til å betale i fremtiden, mener BI-professor.

Det var fint med dugnad de første par ukene, men nå må kultursektoren slutte med det, sier Anne-Britt Gran, professor og leder av BI Centre for Creative Industries.

Da alle arrangementer ble avlyst i midten av mars, tok det ikke lang tid før en rekke digitale kulturopplevelser dukket opp i sosiale medier.

Gran var ikke den eneste som «fikk teppebombet mailboksen med gratistilbud fra gud og hvermann», som hun beskriver det.

Donasjonsprinsippet

En av de første var Facebook-initiativet Brakkesyke 2020, med livemusikk fra artistenes stuer. Snart dukket også Koronerulling opp, med konserter direkte fra Sentralen i Oslo sentrum.

Blant artistene her var Jaa9 & OnkIP. – Vi var bare glade for at det fantes en mulighet til å holde konsert og tenkte at dette var et kult tiltak å være med på. Det var ikke først og fremst økonomisk motivert, men vi skulle uansett vært ute og spilt og synes dette var veldig morsomt, sier Pål Tøien, bedre kjent som OnkIP.

Arrangementene har ett fellestrekk: De er gratis tilgjengelig på nett, men publikum oppfordres til å donere penger.

Også museer, teatre og forfattere kastet seg på med gratis digitalt innhold.

Det er ikke så lurt, mener Anne-Britt Gran, som forsker på digitalisering av kulturlivet.

– Det er bare én vinner i denne korona-digitaliseringen, og det er publikum, skriver Gran i debattinnlegget «Kulturlivet digitaliserer seg til fant» hos Kulturplot.

Hun advarer mot å venne publikum til gratis digitalt kulturkonsum. Ettersom deler av digitaliseringen kan ha kommet for å bli, mener Gran det er «god beredskap å avlyse gratis- og donasjonsprinsippet» på nett allerede nå.

Til tross for at mange har tjent gode penger på å be folk vippe.

– Jeg er mot donasjonsprinsippet, som gjør kulturtilbudene til veldedighet for kunstnerne selv. Man skal ikke holde på med dette lenge før det risikerer å bli som nyheter på nett – noe vi har vent oss til å få uten å betale, sier Gran.

Tjener mest på det analoge

Ifølge forskerne er digitalisering sjelden lønnsomt for kulturlivet.

Filmbransjen tjener fortsatt mesteparten av pengene sine på kino. Musikernes største inntektskilde er fortsatt konsert- og festivalopptredener. E-bøker er bare en dråpe i havet sammenlignet med hva bokbransjen tjener på fysisk bokformat.

Og dette er de delene av bransjen som faktisk har kommet ganske langt digitalt.

Anne-Britt Gran mener teatrene og museene er på vei etter.

– Jeg tror det vil gå mye fortere nå, fordi vi allerede er vant til å strømme og abonnere på digitale tjenester. Men da må man også utvikle gode forretningsmodeller og betalingsløsninger, sier hun.

FAKTA

Digitalisering av kulturlivet

En utredning om digitaliseringen av norsk musikkbransje gjort av BI og Menon Economics på oppdrag av Kulturdepartementet, viser at for musikerne er liveopptredener fortsatt den aller viktigste inntektskilden.

Konsert- og festivalvirksomhet utgjorde i snitt 40 prosent av inntektene i 2017.

Undersøkelsen viste at omsetningen fra konserter har økt de siste årene. Samtidig har musikernes inntekter blitt redusert, noe som betyr at denne økningen «ikke kommer flertallet av norske musikere til gode», heter det i rapporten.

Billettene til drive-in-konserten med Jaa9 og OnkIP (bildet) på Lillestrøm kostet 799 kroner pr. bil og 99 kroner for strømtilgang hjemmefra. Foto: Monica Strømdahl

Gran peker på at Munchmuseet tror digitale inntekter kan være like viktige som billettinntekter i døren om noen år.

I en undersøkelse fra 2018 om digitalisering av kultursektoren, svarte 20 prosent av brukerne av digitaltmuseum.no at det holdt å se museumsgjenstandene digitalt.

– Det er ingen selvfølge at vi skal foretrekke de analoge kunstformene. Generasjonen som har vokst opp med smarttelefonen, er ikke voksne ennå og kan få helt andre preferanser enn dagens voksne publikum, sier Gran.

Hun tror ikke fysiske arenaer som museer, teatre og konserthus vil forsvinne, men at en stadig større del av befolkningen kan komme til å foretrekke å konsumere kultur på nett.

– Derfor kan den ikke være gratis. Noen skal leve av å produsere den, sier Gran.

Også Knut Olav Åmås, spaltist i Aftenposten og direktør i Stiftelsen Fritt Ord,

→ **Heddaprisutdelingen blir utsatt til høsten**

Teater Utdelingen av Heddaprisene 2020, som skulle funnet sted 14. juni, blir utsatt til høsten på grunn av koronasituasjonen. Heddanominasjonene blir offentliggjort 3. juni klokken 11 i det som blir en digital presselansering.

Dagens sitat
Jonathan Swift
britisk teolog og forfatter

En mann er aldri mindre ensom enn når han er alene.

har pekt på at kulturen ikke kan basere seg på dugnad.

Det samme har musikkhistoriker Audun Molde. Han skriver i Høyskolen Kristianias magasin at «ingen profesjonell næring lever av donasjoner, sympati og velvilje».

Veiver med vindusviskerne

Stadig flere digitale arrangører har allerede begynt å ta betalt. Blant dem er vierlive.no, utestedet Blå og Streamy, som tilbyr drive-in-arrangementer som også kan strømmes.

Fredag var Jaa9 & OnklP på scenen foran et publikum som enten så konserten fra bilen sin eller hjemme via skjermen. For OnklPs del er det andre gang han gjør drive-in-konsert. Sist var det foran en ut-solgt arena med OnklP & De Fjerne Slektingene.

- Det var en interessant opplevelse, å stå der i skumringen og se alle billysene komme på. Det var mye blinking og tuting.

Når man ikke kan veive med armene, får man heller bruke vindusviskerne.

Tøien tror ikke det er noen fare for at gratis nettkonsertene ødelegger for betalingsviljen.

- Nei, det er alltid mulig å få med seg gratiskonsertene, det er ikke noe nytt fenomen. Jeg tror det kommer til å fortsette å være en fin miks.

Prioriterte tempo

Koronerulling har hatt sin siste gratis-konsert. Etter seks uker og 82 konsertene går de nå over i en «ny fase», skriver de på Facebook.

- Selvfølgelig er ikke gratis kultur bærekraftig. Det er absolutt ingen som er uenige i det. Men hva var alternativet da Norge stengte ned i mars og artistene mistet alle spillejobber? spør Alf-Magnus Reistad.

Han er daglig leder på Sentralen i Oslo, som siden 18. mars har huset Koronerulling-konsertene. Han forklarer at de valg-

Det er bare én vinner i denne koronadigitaliseringen, og det er publikum

Anne-Britt Gran, professor ved Handelshøyskolen BI

te frivillig betaling for å komme i gang raskt.

- Vi prioriterte tempo og hadde ikke en digital betalingsløsning tilgjengelig på daværende tidspunkt. Men vi oppdaget raskt at betalingsviljen hos publikum var stor, sier Reistad.

Tror på betalingsvilje etter krisen

Tilsammen har mer enn 33.000 publikumsbidrag gitt 4,2 millioner kroner via Koronerulling. I snitt er det omtrent 40.000 kroner pr. konsert.

I motsetning til BI-professor Anne-Britt Gran, frykter ikke Reistad at det vil bli vanskeligere å få publikum til å betale i fremtiden.

- Så fort det blir mulig å oppleve fysisk kultur igjen, tror jeg vi vil se en uvanlig stor betalingsvilje hos publikum. Det er hyggelig å se kjærlighet på film, men det er mye hyggeligere å oppleve kjærlighet i virkeligheten. Sånn tror jeg det er med konsertene og teateret også, sier Reistad.